14.09.2026

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Markkinaoikeuden lausunto talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä laiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamiseksi (HE 128/2026 vp)

Markkinaoikeus lausuu kunnioittaen seuraavan.

Markkinaoikeus on antanut 20.5.2026 lausunnon esitysluonnoksesta työ- ja elinkeinoministeriölle. Lausunnon mukaan 1) hyödyllisyysmallilain tulisi vastata kielellisesti ja käsitteellisesti patenttilakia, 2) yksinoikeuden rajoitussäännös on poikkeuksellinen, 3) tuomioistuinmenettelyä tulisi sujuvoittaa ja 4) on kysytty, onko hyödyllisyysmallijärjestelmä edelleen perusteltu.
Hallituksen esityksessä yksinoikeuden rajoitussäännös (kohta 2) on poistettu ja tuomioistuinmenettelyä on pyritty sujuvoittamaan (kohta 3) lisäämällä esitykseen 19 §:n 4 momentti ja 23 §:n 3 momentti. Muilta lausutuilta osin esitystä ei ole muutettu. Markkinaoikeus katsoo perustelluksi lausua lyhyesti vain aiemman lausunnon kohdista 1 ja 4.

Patenttilain kokonaisuudistuksessa (HE 204/2025 vp) lain käsitteistöä uudistettiin useilla tavoin esimerkiksi muuttamalla ilmaisut ”saattamalla vaihdantaan” ilmaisuksi ”saattamalla markkinoille”. Tässä esityksessä on pitäydytty lähinnä siitä, että käsite ”alan ammattimies” muutettaisiin patenttilakia vastaavaksi ”alan ammattilaiseksi”. Markkinaoikeus pitää epätarkoituksenmukaisena ja mahdollisesti tulkintakysymyksiä aiheuttavana, että hyödyllisyysmallilain ja patenttilain käsitteistö erkaantuu toisistaan, eivätkä lait ole enää kielellisesti yhdenmukaisia.

Lisäksi on edelleen aiheellista kysyä, onko hyödyllisyysmallijärjestelmä perusteltu ja millä tavalla se asemoituu verrattuna patenttiin ja muihin rekisteröityihin teollisoikeuksiin. Oikeussuojakeinoiltaan patentin veroisen hyödyllisyysmallin voisi saada nopeasti ja melko halvalla, mikä on seurausta siitä, ettei hyödyllisyysmallin myöntämisen aineellisia edellytyksiä tutkita lainkaan sitä myönnettäessä. Tämä merkitsee sitä, että näin voidaan saada rekisteröityjä teollisoikeuksia, joiden pätevyys voi olla huomattavan epävarmaa. Keksinnöllisyystason noustessa oletettavaa on, että vielä aiempaa useampi hyödyllisyysmalli todetaan niiden pätevyyttä tutkittaessa mitättömäksi. On kysyttävä, mitä tarvetta palvelee järjestelmä, jossa asianosaiset voivat helposti

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Telefax	Sähköposti
Radanrakentajantie 5 00520 HELSINKI	Radanrakentajantie 5 00520 HELSINKI	029 56 43300	029 56 43314	markkinaoikeus@oikeus.fi

hankkia pätevyydeltään epävarmoja teollisoikeuksia, joiden perusteella voidaan rajoituksetta esittää esimerkiksi loukkausväitteitä.

Tällä on vaikutusta osapuolten toimintaan ja erimielisyyksien eskaloituessa tuomioistuimiin, ja etenkin markkinaoikeuteen siksi, että hyödyllisyysmallin loukkausriidassa joudutaan käytännössä aina odottamaan hallinnollisen mitätöintimenettelyn ja hallintoprosessuaalisen muutoksenhaun lainvoimaista ratkaisua, jonka saaminen tyypillisesti kestää vuosia. Samankaltainen ongelma voi olla käsillä myös yleisissä tuomioistuimissa, jos käsiteltävänä on syyte rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta teollisoikeusrikoksesta, joka perustuu hyödyllisyysmallioikeuden loukkaukseen.

Esityksen jaksossa 5.1.3 käsitellään uutuustutkimusta yksinoikeuden täytäntöönpanon edellytyksenä. Uutuustutkimuskaan ei ratkaise täysin näitä haasteita, koska pätevyyden edellytyksenä on lisäksi hyödyllisyysmallin keksinnöllisyys. Esimerkiksi eräitä muissa maissa käytössä olevia pidäkkeitä ei kuitenkaan päädytty toteuttamaan. Esityksen syyt olla toteuttamatta rajoituksia eivät ole kovin vakuuttavia. Asianosaisten välillä aiheutunee epätietoisuutta, jos kevennetyssä menettelyssä myönnetyn patentin veroisen hyödyllisyysmallin haltija voi esittää loukkausväitteitä aivan kuin kyse olisi teollisoikeudesta, jonka myöntämisen aineelliset edellytykset on jo kertaalleen tutkittu.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet markkinaoikeuden ylituomari Pertti Virtanen sekä markkinaoikeustuomarit Sanna Holkeri, Jaakko Ritvala ja Pekka Savola.

Markkinaoikeuden ylituomari Pertti Virtanen

Digitaalinen PDF-allekirjoitus / Digital PDF-signatur
Pertti Virtanen
Ylituomari
Markkinaoikeus
pertti.virtanen@oikeus.fi
Asian tunnus / Ärende-ID: MAO/465/2026
Asiakirjan tunnus / Dokument-ID: MAO-AK-2026-2451
14.09.2026 14:40:08